

61997C0003

Forslag til afgørelse fra generaladvokat Léger fremsat den 12. marts 1998. - Straffesag mod John Charles Goodwin og Edward Thomas Unstead. - Anmodning om præjudiciel afgørelse: Court of Appeal (England) - Forenede Kongerige. - Fiskale bestemmelser - Harmonisering af lovgivningerne - Omsætningsafgifter - Det fælles merværdiafgiftssystem - Sjette direktiv 77/388/EØF - Anvendelsesområde - Levering af forfalskede parfumeprodukter. - Sag C-3/97.

Samling af Afgørelser 1998 side I-03257

Generaladvokatens forslag til afgørelse

1 Er levering af forfalskede parfumeprodukter en transaktion, hvoraf der skal betales moms? Det er det spoergsmaal, som Court of Appeal, Criminal Division, London, har stillet Domstolen, og hvormed den opfordrer Domstolen til at praecisere sin praksis, hvorefter visse ulovlige transaktioner er udelukket fra sjette direktivs anvendelsesomraade (1).

Faktiske omstaendigheder

2 Under en straffesag mod John Charles Goodwin og Edward Thomas Unstead (herefter »de tiltalte i hovedsagen«) er disse blevet kendt skyldige i forsaetlig ivaerksaettelse af foranstaltninger med henblik paa strafbar undladelse af betaling af moms i strid med section 72(1) i Value Added Tax Act 1994 (lov om mervaerdiafgift). Den ene af de tiltalte er doemt for at have koebt og videresolgt forfalskede parfumeprodukter uden at vaere momsregistreret, hvorved han sikrede sig mod erlaeggelse af mervaerdiafgift. Den anden er tiltalt for at have deltaget i fremstilling, produktion, distribution og salg af forfalskede parfumeprodukter som led i en virksomhed, han drev i forening med andre, der heller ikke var momsregistreret, og som ikke betalte moms.

3 De tiltalte i hovedsagen ankede dommen til Court of Appeal, hvorunder de ikke bestred, at de havde udfoert de transaktioner, som de var tiltalt for, men gjorde gaeldende, at der ikke efter en korrekt fortolkning af sjette direktiv kan opkraeves moms ved levering af forfalskede produkter.

4 Court of Appeal fandt, at Inner Crown Court med rette havde antaget, at der skulle betales moms af produkterne, men ansaa det for hensigtsmaessigt at anmode Domstolen om en afgoerelse heraf. Court of Appeal har derfor forelagt Domstolen foelgende spoergsmaal:

»Er levering af forfalskede parfumeprodukter omfattet af anvendelsesomraadet for Raadets direktiv 77/388/EOEF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsaetningsafgifter (sjette direktiv)?«

Retsforskrifter og retspraksis

5 Sjette direktivs anvendelsesområde er fastlagt i direktivets artikel 2, der bestemmer:

»Merværdiafgift pålægges:

1. Levering af goder og tjenesteydelser, som mod vederlag foretages i indlandet af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab.

2. Indførsel af goder.«

6 I overensstemmelse med denne bestemmelses generelle formulering har Domstolen antaget, at transaktionens karakter er uden betydning for, om den er momspligtig, da »princippet om afgiftsneutralitet med hensyn til opkrævning af merværdiafgift er til hinder for en generel sondring mellem lovlige og ulovlige transaktioner« (2).

7 Domstolen har dog anerkendt visse undtagelser fra dette princip.

8 Ud fra en analog anvendelse af sin praksis på toldområdet (3) på området for opkrævning af moms i forbindelse med ulovlige indførsler og leveringer har Domstolen flere gange antaget, at visse produkter, »som frembyder særlige karakteristika, idet de efter selve deres art er omfattet af et absolut forbud mod salg i alle medlemsstater med undtagelse af det strengt kontrollerede salg med henblik på en anvendelse til medicinske og videnskabelige formål« (4), og som det »er absolut udelukket« at indføre »i Fællesskabets økonomiske og kommercielle kredsløb« (5), »ikke på nogen måde beroes af sjette direktivs bestemmelser om definitionen af beregningsgrundlaget og dermed heller ikke af bestemmelserne om omsætningsafgiftspligtens indtræden« (6).

9 Domstolen har allerede fastslået, at to typer af produkter har saadanne særlige kendetegn. Det gælder for det første narkotika, saasom amfetamin og hash, som ikke må leveres eller indføres, bortset fra salg med henblik på anvendelse til medicinske og videnskabelige formål, som er strengt kontrolleret af de kompetente myndigheder, og som »kun kan medføre strafferetlige sanktioner« (7). »Så meget desto mere« kan der heller ikke opkræves moms ved indførsel af falske penge (8), der under alle omstændigheder er ulovlig.

10 For saadanne ulovlige varer kan en undtagelse fra princippet om afgiftsneutralitet være begrundet, nemlig »naar enhver konkurrence mellem en lovlig økonomisk sektor og en ulovlig sektor er udelukket på grund af [varernes] særlige karakteristika« (9).

11 Omvendt er det blevet antaget af Domstolen under en sag, hvor det blev gjort gældende, at nævnte praksis også gjaldt for computersystemer, som ikke »på grund af deres særlige beskaffenhed eller særlige karakteristika ... er omfattet af et absolut handelsforbud«, at den omstændighed, at det på grund af de pågældende varers mulige anvendelse til strategiske formål kun er forbudt at udføre varerne til bestemte områder, »ikke i sig selv [er] tilstrækkeligt til at udelukke udførsel af de pågældende varer fra det sjette direktivs anvendelsesområde« (10).

12 Endelig skal jeg nævne den for tiden verserende Fischer-sag (sag C-283/95), hvori generaladvokat Jacobs i punkt 20 i sit forslag til afgørelse navnlig foreslår Domstolen at antage, at »ulovlige transaktioner af den i sagen omhandlede karakter (roulette) er omfattet af momsdirektivets anvendelsesområde. De er derfor afgiftspligtige efter direktivets artikel 2, nr. 1 ...«

Besvarelsen af spørgsmålet

13 Alle procesdeltagere i sagen har ligesom den forelæggende ret taget udgangspunkt i Domstolens praksis, men er uenige om, hvorvidt denne kan anvendes. Saaledes har de tiltalte i hovedsagen udledt af Domstolens praksis, at sjette direktiv ikke finder anvendelse i sagen,

hvorimod Kommissionen samt den græske og Det Forenede Kongeriges regering er af den modsatte opfattelse.

14 Jeg mener ligesom de sidstnævnte procesdeltagere, at Domstolens praksis om narkotika og falske penge ikke kan anvendes analogt på forfalskede produkter, såsom forfalskede parfumeprodukter.

15 Jeg skal for det første fremhæve den grundlæggende betydning af det princip om afgiftsneutralitet, som ligger til grund for sjette direktiv, og hvorefter afgiftspligtige personer som hovedregel skal betale moms af enhver levering af goder og præstation af tjenesteydelser, som foretages mod vederlag inden for en medlemsstat, samt af enhver indførsel af goder. Foelgelig skal ulovlig og lovlig handel behandles ens i momsretlig henseende, hvorfor ulovlige handlende ikke indrømmes nogen fordele til skade for lovlige konkurrenter.

16 I overensstemmelse med dette princip bør de pågældende produkter - uanset det forkastelige i at forfalske produkter - henregnes til de transaktioner, hvoraf der skal betales moms. Det fremgår ikke af de i sagen foreliggende oplysninger, om de forfalskede parfumeprodukter, som de tiltalte i hovedsagen forhandler, er fremstillet på Fællesskabets område eller er indført fra et tredjeland. I begge tilfælde er transaktionen imidlertid omfattet af sjette direktivs artikel 2, nr. 1, eller 2, dvs. uanset om den er en »levering af goder ... som mod vederlag foretages i indlandet af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab«, eller om transaktionen er en »indførsel af goder«.

17 Som den græske og Det Forenede Kongeriges regering har fremhævet, skal efter Domstolens praksis enhver undtagelse fra dette princip fortolkes snævert og begrænses til de marginale tilfælde, hvor der på grund af de pågældende produkters karakter ikke er nogen mulighed for konkurrence mellem en lovlig og en ulovlig sektor. Ifølge den formulering, som Domstolen har anvendt i sine domme, skal der være tale om »varer, der på grund af deres særlige karakteristika hverken kan bringes i omløb eller kan indsat i det økonomiske kredsløb«.

18 Den opfattelse, de tiltalte i hovedsagen har gjort gældende - og hvorefter de omtvistede transaktioner falder ind under denne undtagelse, fordi de indvirker væsentligt på det fælles markeds funktion og derfor ikke beroes af sjette direktiv - efterlader først en noget ubehagelig fornemmelse, som er svær at bortveje. Med denne opfattelse, som er i åbenbar modstrid med princippet om »nemo auditur turpitudinem propriam allegans«, forsoeger de tiltalte i hovedsagen nemlig at godtgøre, at de ikke er momspligtige ved til støtte herfor at påberåbe sig, at deres egen virksomhed er usund og endog farlig ud fra et økonomisk synspunkt.

19 Vigtigere er imidlertid, at de tiltaltes opfattelse ikke står for en nærmere prøvelse, saafremt man anvender de ovennævnte kriterier i retspraksis på den foreliggende sag.

20 For det første er forfalskede produkter i modsætning til, hvad der gælder for narkotika eller falske penge, ikke af en sådan karakter, at salget af disse produkter er forbudt på grund af selve deres karakter eller særlige kendetegn.

21 Narkotika eller falske penge er det i sig selv ulovligt at foretage transaktioner med, og disse produkter er systematisk forbudt i samtlige medlemsstater på grund af deres særlige kendetegn, som er, at de har en ødelæggende virkning på henholdsvis den menneskelige organisme og et lands økonomi. Formålet med at forbyde disse produkter er at beskytte en almen interesse. Domstolen har i øvrigt fremhævet den generelt forkastelige karakter, som disse to typer produkter har, ved at nævne de internationale konventioner, som er indgået vedrørende dem (11).

22 Forfalskede produkter, såsom de i sagen omtvistede parfumeprodukter, er ikke uden videre forbudt inden for Fællesskabet på grund af selve deres karakter. Der findes naturligvis en lovlig

handel med parfumeprodukter eller med andre produkter, som det er muligt at forfalske. Et forbud mod forfalskede produkter har imidlertid ikke saa meget til formaal at sikre en direkte beskyttelse af almenhedens interesser, men snarere at undgaa, at forbrugeren vildledes ved, at han erhverver en anden vare end det originale varemaerkeprodukt, som er forfalsket, og hvortil er knyttet visse garantier, og forbuddet har navnlig til formaal at beskytte rettighedsindehaverens saerlige interesser. Transaktioner med saadanne produkter er i strid med en raekke retsforskrifter, saasom reglerne om intellektuelle ejendomsrettigheder, men det heraf foelgende forbud mod produkterne skyldes ikke disses karakter eller vaesentligste kendetegn.

23 Forfalskning er en plage, der paafoerer den lovlige oekonomiske virksomhed alvorlige tab (12), og som Faellesskabet saerlig hvad angaar varer fra eller til tredjelande har forsoegt at beskytte sig mod gennem vedtagelsen af to efter hinanden foelgende forordninger (13). Inden for Faellesskabet er det dog en forudsætning for at fastslaa en varemaerkeforfalskning, at indehaveren af de kraenkede rettigheder ivaerksaetter retsskridt hertil.

24 Saaledes begynder den faellesskabsprocedure, der gaelder paa omraadet, som hovedregel med, at indehaveren af de kraenkede rettigheder indgiver en anmodning (14), men ogsaa toldmyndighederne kan dog efter forordning nr. 3295/94 tage initiativ til at rejse en sag. Hvis de har mistanke derom, kan de nemlig underrette rettighedsindehaveren om risikoen for en lovovertraedelse, ligesom de kan tilbageholde varen for at give rettighedsindehaveren mulighed for at indgive en anmodning om suspension af frigivelsen (15). Ogsaa i dette tilfaelde er den fortsatte suspension af frigivelsen dog betinget af, at rettighedsindehaveren rejser sagen for den kompetente myndighed.

25 I det tilfaelde, hvor varen ikke er importeret, men fremstillet inden for Faellesskabet - hvilket det i den foreliggende sag ikke er muligt at fastslaa paa grundlag af forelaeggelsesdommen - maa salget af varerne dog ogsaa anses for lovligt, saa laenge indehaveren af varemaerkeretten eller en tilsvarende ret ikke har bevist, at hans enerettigheder er blevet kraenket (16).

26 Et forfalsket varemaerkeprodukt, saasom de i sagen omtvistede forfalskede parfumeprodukter, er altsaa ikke ulovligt paa faellesskabsplan paa grund af sine iboende egenskaber. Varen kan saaledes kun forbydes, saafremt det godtgoeres, at den strider mod en gyldig ejendomsret. Som anfoert af Kommissionen (17), vil der i vaerste fald blive udstedt et betinget forbud mod handelen med saadanne varer, men ikke noget absolut forbud som ved narkotika og falske penge. I modsætning til hvad der gaelder i de sidstnaevnte tilfaelde, foreligger der i denne sag samme typetilfaelde som i ovennaevnte dom i Lange-sagen, hvor varerne ikke var forbudt paa grund af selve deres karakter, men alene var undergivet et udfoerselsforbud, fordi de skulle eksporteres til bestemte lande i strategisk oejemed. Generaladvokat Jacobs har i sit forslag til afgoerelse i Fischer-sagen, som jeg har naevnt ovenfor, foreslaaet Domstolen at anlaegge de samme betragtninger vedroerende afholdelse af ulovligt roulettespil.

27 Da forfalskede produkter altsaa ikke har saadanne saerlige kendetegn, at de »hoerer til de varer, der ... hverken kan bringes i omloeb eller kan indsaettes i det oekonomiske kredsløb«, kan man ikke udelukke muligheden for, at de er i konkurrence med varer, som forhandles lovligt.

28 Som Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen nemlig med rette har fremhaevet, findes der naturligvis i modsætning til, hvad der gaelder for falske penge og narkotika - for hvilke produkter der enten ikke findes nogen lovlig handel, eller denne handel er saa strengt kontrolleret, at den aldrig vil komme i konkurrence med den lovlige handel - et lovligt marked for parfumeprodukter, som udgoer en integreret bestanddel af Faellesskabets oekonomi. Selv om markedet for forfalskede produkter er forbudt - navnlig fordi det, som tidligere anfoert, skader den lovlige handel med de paagaeldende produkter, som risikerer at blive sat ud af kraft paa grund af handelen med de forfalskede produkter, men ogsaa af hensyn til beskyttelsen af forbrugerne (18) - kan man ikke naegte dette markeds eksistens, uanset hvor beklageligt det er. Hvis man naegtede at tage dette forhold i betragtning, navnlig ud fra det afgiftsmaessige synspunkt, som har relevans i

denne sag, og hvis man antog, at disse varer ligger uden for omsætningen, fordi de er forbudt og derfor ikke er momspligtige, ville man give de erhvervsdrivende, som driver ulovlig handel, en uantagelig konkurrencefordel til skade for de erhvervsdrivende, som driver lovlig handel, og som dermed alene ville være momspligtige.

29 Den foreliggende sag viser i øvrigt ganske klart farerne ved at udvide Domstolens praksis om de undtagelser, der gælder fra princippet om afgiftsneutralitet. Det kan meget vel tænkes, at de tiltalte i hovedsagen, trods den risiko for strafferetlig forfølgning, som de løb, kalkulerede med, at det ville være en indbringende forretning for dem at handle med forfalskede parfumeprodukter, hvis disse ikke var momspligtige. Man må imidlertid ikke anspore til transaktioner af denne art ved i overensstemmelse med sådanne ønsker at sikre transaktionerne en uberettiget afgiftsfritagelse.

30 Saa fremt man lod momspligten afhænge af, om et produkt var forfalsket eller ej, ville man desuden undergrave hele det indre markedes indre sammenhæng, således som Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen har gjort gældende (19). Saa længe dette område ikke er harmoniseret, vil anvendelsesområdet for forfalskede produkter nemlig veksle fra medlemsstat til medlemsstat. Kun ved ikke at lade momspligten afhænge af, om produkterne er forfalskede eller ej, kan man sikre, at alle transaktionerne inden for Fællesskabet får den samme afgiftsmæssige behandling.

31 Til sidst vil jeg gerne bemærke, at Domstolen i alle de ovenfor nævnte sager lagde vægt på at understrege, at spørgsmålet om, hvorvidt en transaktion er momspligtig, er uafhængig af, om der anvendes andre bestemmelser i national ret, navnlig strafferetlige bestemmelser. Det fremgår klart, at denne betragtning også har gyldighed i den foreliggende sag, og at Domstolens dom ikke vil påvirke »medlemsstaternes kompetence til at retsforfølge overtrædelser af deres lovgivning ... med egnede, selv økonomiske sanktioner« (20).

32 Jeg er derfor af den opfattelse, at transaktioner vedrørende forfalskede produkter, såsom de i sagen omtvistede parfumeprodukter, er undergivet moms. De er derfor afgiftspligtige efter sjette direktivs artikel 2.

Forslag til afgørelse

33 Af de nævnte grunde skal jeg foreslå Domstolen at besvare spørgsmålet fra Court of Appeal, Criminal Division, London, på følgende måde:

»Artikel 2 i Raadets sjette direktiv 77/388/EOEF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter - Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag skal fortolkes således, at levering af forfalskede produkter, såsom parfumeprodukter, er momspligtig.«

(1) - Raadets sjette direktiv 77/388/EOEF af 17.5.1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter - Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1).

(2) - Jf. domme af 5.7.1988, sag 269/86, Mol, Sml. s. 3627, præmis 18, og sag 289/86, Happy Family, Sml. s. 3655, præmis 20, samt dom af 2.8.1993, sag C-111/92, Lange, Sml. I, s. 4677, præmis 16.

(3) - I dom af 5.2.1981, sag 50/80, Horvath, Sml. s. 385, af 26.10.1982, sag 221/81, Wolf, Sml. s. 3681, og den saakaldte »Einberger I«-dom i sag 240/81, Sml. s. 3699, antog Domstolen, at der ikke opstaar nogen toldskyld ved indførsel af narkotika, saasom morfin, heroin og kokain, som ikke er genstand for salg med henblik paa en anvendelse til medicinske og videnskabelige formaal, som er strengt kontrolleret af de kompetente myndigheder.

(4) - Jf. ovennaevnte domme i sagerne Mol (praemis 18) og Happy Family (praemis 20).

(5) - Jf. ovennaevnte Lange-dom, praemis 12.

(6) - Jf. ovennaevnte domme i sagerne Happy Family (praemis 17) og Mol (praemis 15), samt dom af 6.12.1990, sag C-343/89, Witzemann, Sml. I, s. 4477, praemis 19. Se endvidere dom af 28.2.1984, i sag 294/82, den saakaldte »Einberger II«-dom, Sml. s. 1177, praemis 20, og ovennaevnte Lange-dom, praemis 12.

(7) - Jf. ovennaevnte domme i sagerne Mol (praemis 15) og Happy Family (praemis 18).

(8) - Jf. ovennaevnte dom i Witzemann-sagen, praemis 20.

(9) - Jf. Lange-dommen, praemis 16. Se endvidere Mol-dommen (praemis 18) og Happy Family-dommen (praemis 20).

(10) - Jf. Lange-dommen, praemis 17.

(11) - Det drejer sig om foelgende konventioner: den enkelte konvention af 1961 om narkotiske midler (Happy Family-dommen, praemis 25), konventionen om psychotrope stoffer af 1971 (Mol-dommen, praemis 24), og konventionen til bekaempelse af falskmoentneri (Witzemann-dommen, praemis 14).

(12) - Der findes en oversigt herover, som ogsaa indeholder statistiske oplysninger, i A.-S. Gourdin-Lamblin: »La lutte contre la contrefaçon en droit communautaire«, Revue du marché commun et de l'Union européenne, nr. 394, januar 1996.

(13) - Raadets forordning (EOEF) nr. 3842/86 af 1.12.1986 om foranstaltninger med henblik paa forbud mod varemaerkeforfalskede varers overgang til fri omsaetning (EFT L 357, s. 1), som blev ophaevet og aendret ved Raadets forordning (EF) nr. 3295/94 af 22.12.1994 om foranstaltninger med henblik paa at forbyde overgang til fri omsaetning, udførsel, genudførsel og henførsel under en suspensionsprocedure af varemaerkeforfalskede og piratkopierede varer (EFT L 341, s. 8).

(14) - Jf. artikel 3 i forordning nr. 3295/94.

(15) - Jf. artikel 4 i forordning nr. 3295/94.

(16) - I saa tilfaelde gaelder reglerne om varemaerker, navnlig artikel 5 i Raadets foerste direktiv 89/104/EOEF af 21.12.1988 om indbyrdes tilnaermelse af medlemsstaternes lovgivning om varemaerker (EFT 1989 L 40, s. 1), hvorefter indehaveren af et varemaerke kan forbyde enhver tredjemand at anvende hans varemaerke eller tegn, som paa grund af deres lighed med varemaerket udgoer en risiko for forveksling.

(17) - Se punkt 29 i dennes indlaeg.

(18) - Jf. anden betragtning til forordning nr. 3295/94.

(19) - Jf. tillige punkt 26 i generaladvokat Jacobs' forslag til afgørelse i Fischer-sagen.

(20) - Jf. herom senest Lange-dommens præmis 24.